

I tal dia farà un any

Les revolucions de Maig

1 L'any 1968, els francesos, que són una gent molt propensa a l'avalot i a la marsellesa, van fer una revolució. Des de llavors, una pila de pensadors i de llibres, han elaborat una quantitat important de teories sobre l'anomenada «revolució de maig». Aquest any, a Portugal, la revolució els ha vingut una mica adelantada, però per poca estona, no ha estat una revolució de maig. Si afegim a tot això el fet inqüestionable que el dia primer de maig és una data històricament revolucionària, no es estrany que la gent d'ordre se'l miri amb natural suspicàcia. Abans, el mes de maig era el mes de Maria. Ara és el mes de les revolucions.

2 El mes de maig té fama de bon temps. Els dies són tebis, les tardes clares, els matins frescos, turgents. Les nits solen ser acollidores, d'aroma delitós i calma demostrada. Aquest any, però, ha resultat desigual, amb nits molt fredes, dies de pluja, exaltacions acalorades i estivals, en una paraula, desgavellament climàtic. La gent ha lluitat contra els elements amb una frenètica mutació de samarretes. La gent responsable i seriosa, en arribar al primer de maig es treu la samarreta d'hivern i admira la demostració sindical. Però com que al temps i l'«apertura» s'han presentat amb tan clares oscil·lacions, la gent ha adoptat una actitud perplexa i auditiva. Com que encara no es veu definida la direcció del vent, no es pot preveure, per aquest any, de quin color es portaran les samarretes.

3 El president Nixon està palpablement embolicat amb les cintes magnetofòniques. Ningú hauria pensat mai que l'electrònica compliqués la vida d'una forma tan desmesurada i patètica. Nixon deu haver avorrit definitivament les cassetes. La història de l'espionatge electoral pot costar-li la presidència: declaracions, revelacions, acusacions, dimissions, destitucions... A la Casa Blanca, cada vegada tenen el watergate més ple. Només falta estirar la cadena.

4 El projecte de llei sobre selectivitat va fent camí. Es discutit. Però va fent camí. És impopular. Però va fent camí. És criticat. Però va fent camí. És indicatiu de pobresa. Però va fent camí. I arribarà a terme, sens dubte, per una raó elemental i lògica: cap dels que han de votar-la no l'ha de sofrir. En aquell temps no hi havia selectivitat. Per sort. O per desgràcia.

5 El mes de maig ha tingut, altrament, ressonàncies andaluses: «el gironazo de Fuengirola». L'ex-ministre del treball que proclama des de fa temps la revolució de no se sap exactament quines característiques, ha fet ressonar el corn de caça. I al seu conjur els caçadors de bruixes polítiques han esmolat les eines que han d'acabar amb l'obertura de l'«apertura». Un cor de profetes de desastres immediats i ineluctables ha entonat cançons patriòtiques, mentre el clam de la por ha invocat fidelitats i ortodoxies. I els sermons de quaresma política han impregnat el país. I les veus carregades de prudència han repetit la vella sentència: no estem preparats. I no estem preparats per estar preparats. Algú ha demanat una comissió per preparar la preparació dels que no estan preparats. Però no ha estat possible formar la comissió per una raó obvia: no s'ha trobat a ningú preparat.

6 Ara, els capvespres són més llargs. La mitja llum decora el paisatge amb una càlida impregnació de colors llisos, tocats d'un blau precís. El vent s'ha ajupit darrera les muntanyes i reina arreu del món

una afinada suspensió d'imatges, una quieta dimensió de sons, una calma treballada i sòlida. Aquesta llum atenuada produeix una vaga lassitud, una condició equànime. Potser seria convenient embolicar una temporada el sol amb un plàstic, per tal d'esmoreir la vivesa còsmica diurna i convertir els dies en un capvespre seré continuat. La terra seria més dolça i afable. La gent tindria, sens dubte, un caràcter raonable i calmat. Tot plegat esdevindria més plàcid i lax, més decantat a la dreta. Llavors, el país, podria aspirar a una democràcia nòrdica, a un socialisme suec. Sí, seria convenient estudiar una llei per tancar el sol amb un plàstic. I, apa, un referendum.

7 Els italians, tothom ho sap, han tingut dues invasions americanes importants: les tropes d'Eisenhower i els dòlars del pla Marshall. De tot això n'ha resultat una certa tendència a cantar en anglès i a divorciar-se. I com que les desgràcies mai no vénen soles, tot s'ha acabat en un referendum. Un referèndum amb sí i nos, val a dir-ho. Aquesta vegada el no volia dir sí, i es clar, com sempre ha guanyat el sí, que en aquest cas era el no. Total, que el divorci continua i la gent matrimoniada comença a mirar-se amb suspicàcia. I les parelles, abans de casar-se, es fan analitzar el factor rh i el factor electoral. Els joves de dretes van més cotitzats que mai. I els enamorats, que pretenen alguna senyoreta molt decent es fan de la democràcia cristiana.

8 Em deien, l'altra dia, que, a Portugal, volen canviar l'himne nacional. Sembla que, entre altres, s'ha proposat, per substituir-lo, una sardana: «la santa espínola».

9 En pocs dies m'han visitat dos venedors d'enciclopèdies. Ultimament, una infinitat de venedors d'enciclopèdies han invadit el país amb l'heroica missió d'evangelitzar-lo en fascicles. Abans, l'espanyol, anava pel món amb una creu en una mà i una espasa a l'altra. Avui en una hi porta una enciclopèdia en fascicles i en l'altra un transistor. Els venedors d'enciclopèdies han intentat fer-me entendre que, sense la seva enciclopèdia, la meua no tenia cap finalitat, que el meu pervindre professional era mínim, que la meua perspectiva de futur resultava inviable, lúgubre. No m'han convençut. Tinc massa clara la meua tasca cultural i patriòtica: aconseguir que algun dia s'acabi la Gran Enciclopèdia Catalana. I la Sagrada Família.

10 Els francesos tenen el costum de canviar de president cada set anys. Els francesos, ja se sap, són una gent carregada de manies i conflictes socials. Els francesos, per no tenir, no tenen ni censura previa. I practiquen el comunisme militant. I fan pel·lícules sobre el tango. I és que ells no han tingut mai una concepció històrica, malgrat les apel·lacions infamestrades del general De Gaulle. A França, doncs, han fet eleccions, que han estat seguides apassionadament des d'ací. Amb això del futbol espectacle, ens ha agafat la mania de prendre partit i ens hem convertit des de fa temps, en grans espectadors de la democràcia. Tothom animava el seu equip. Diu que les classes conservadores han enviat a Giscard d'Estaing un vagó de telegrams d'adhesió, com aquell que envia un vagó de taronges. Els progressistes, en canvi, han enviat, de contraban, octavetes simbòliques a l'esquerra, que ells, per distingir-se, anomenen la «gauche». Sembla ser que els ultres i Fuerza Nueva, com que no són republicans, han enviat rosaris a Lourdes.

JAUME FARRIOL